

Vihapuhe vs sananvapaus

Esimerkkitapaukset

LAPSEN
OIKEUKSIEN
VIIKKO

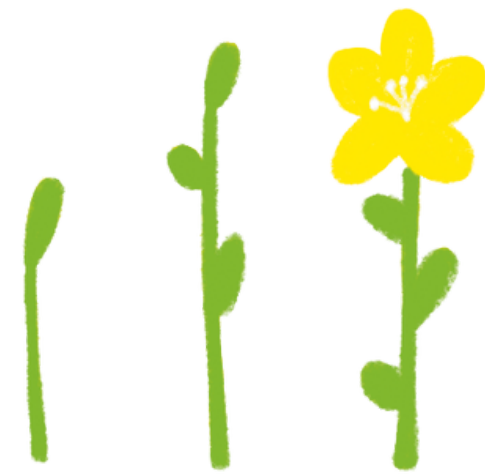
Ennen aloitusta:

Käykää läpi sivustolta
www.lskl.fi/vihapuhe
löytyvä sanasto sekä
ainakin nuorille tarkoitettu
ohjeistus.

Katsokaa yhdessä videot.

**LAPSEN
OIKEUDET**

**LAPSEN
OIKEUDET**

Mitä sananvapaus tarkoittaa?

Mitä vihapuhe on?

Mitä on vastapuhe?

Esimerkki 1:

Koululaisporukka perustaa suljetun, mutta suurehkon Whatsapp-ryhmän, jossa puhutaan tiettyjä kansallisuuksia syrjivästi ja rasistisesti. Ryhmä kasvaa ja sinne kutsutaan osa luokka-asteen oppilaista, mutta ei kaikkia. Osa keskustelusta sisältää erittäin loukkaavaa kielenkäyttöä, mutta osa kommentoijista vastustaa rasistista puhetta ja huomauttaa loukkaavasta kielenkäytöstä.

Pitäisikö jonkun puuttua tähän? Kenen? Millä tavoin? Muuttuuko ajattelunne, jos vaihdatte pohdinnassanne esim. sitä, millaisia henkilökohtaisia ominaisuuksia syrjivän puheen kohteella on tai mistä kansalaisuudesta tai vähemmistöryhmästä on kyse?

Esimerkki 2:

Tunnettu kansanedustaja mustamaalaa omalla verkkosivullaan erään etnisen vähemmistön toimintaa, syyttää heitä rikoksista ja vaatii heidän haastamistaan oikeuteen. Hän ei yksilöi mahdollisia rikostapauksia tai kerro yksityiskohtia, mutta julkaisee kuulemiaan tarinoita avoimesti sivustollaan. Kertomukset leviävät somessa. Pitäisikö poliitikon verkkosivuston saada jatkaa toimintaansa? Mitä asialle tulisi tehdä? Kenen tulisi toimia? Millaisia vaikutuksia kansanedustajan toiminnalla voi olla kyseiselle vähemmistölle?

Esimerkki 3:

Ysiluokkalainen Mimmi on aktiivinen somepalvelu X:ssä ja postaa siellä erityisen usein seksuaalivähemmistöjä ilkkuvia ja heidän oikeuksiaan väheksyviä mielipiteitä. Hänellä on paljon seuraajia, joista suurin osa komppaa kirjoituksia ja jakaa niitä eteenpäin. Moni on myös ilmiantanut hänen postauksiaan, mutta X ei poista niitä tai sulje tiliä.

Pitäisikö jonkun tehdä jotain? Mitä ja kenen? Millä tavoin tilanteeseen voitaisiin vaikuttaa ja kuka siihen voisi vaikuttaa? Miten omaan ajattelunne vaikuttaa se, jos tililtä postattaisiin jotakin muuta vähemmistöä pilkkaavia kirjoituksia, vai vaikuttaako mitenkään?

Esimerkki 4:

14-vuotias Pepe perustaa Instagramiin nimettömän meemitilin, joka kasvaa nopeasti suosituksi. Tilillä pilailaan muun muassa teinien, keski-ikäisten vanhempien, autismin kirjolla olevien ja kehitysvammaisten kustannuksella. Pepe on itse autismin kirjolla ja keksii meemejä perustuen omaan elämäänsä.

Pitäisikö meemitili poistaa kokonaan? Milloin meemit voivat rikkoa toisen ihmisen oikeuksia? Missä raja kulkee? Muuttuisiko ajattelunne, jos Pepe ei itse edustaisi yhtä ihmisryhmää, josta hän postaa meemejä? Onko Pepellä oikeus ylläpitää tällaista meemitiliä?

Esimerkki 5:

Toimittaja kutsuu poliittisesti värittyneessä lehdessä julkaistavassa kirjoituksessa erästä kansanryhmää loisiksi, jotka elävät muiden kustannuksella. Lehden keskustelupalstalla keskustelijat komppaavat toimittajaa ja kiihtyvät haukkumaan yhdessä kyseistä kansanryhmää.

Lehti ei poista artikkelia.

Pitäisikö jonkun tehdä jotain? Mitä ja kenen? Millä tavoin tilanteeseen voitaisiin vaikuttaa? Millaisia vaikutuksia kirjoituksella voi olla kyseisen kansanryhmän edustajiin? Muuttuisiko ajattelunne, jos artikkeli olisikin koskenut esimerkiksi vammaisia ihmisiä?

Esimerkki 6:

Junioriseuran jääkiekkopeli keskeytetään, kun eräs pelaajista joutuu rassistisen huutelun kohteeksi. Peliä ei pelata loppuun. Lajiliitto ei käsittele asiaa, koska sen mukaan tapauksessa on "sana sanaa vastaan". Tapauksesta uutisoidaan laajalti ja useilla somealustoilla sekä jopa mediassa toistetaan pelissä huudeltuja rassistisia kommentteja.

Millaisia seurauksia kirjoittelulla voi olla huutelun kohteeksi joutuneelle pelaajalle? Entä muille nuorille urheilijoille? Mitä verkkokirjoittelulle tulisi tehdä? Mitä ja kenen? Muuttuisiko ajattelunne, jos pelaaja olisikin ollut sukupuolivähemmistön edustaja?

Esimerkki 7:

Lapista kotoisin olevan ministerin kymmenen vuotta vanhoja, pohjoista alkuperäisväestöä herjaavia kirjoituksia kaivetaan esille hänen vanhoista somepostauksistaan. Ministeri ei kiellä vanhoja julkaisujaan, poista niitä tai pyydä anteeksi. Hän vetoaa siihen, että postaukset ovat vanhoja, eikä hän ollut ministeri niitä kirjoittaessaan, vaan aluepäättäjä.

Mitä vaikutuksia tapahtuneella voi olla sitä median tai somen kautta seuranneisiin kansalaisiin? Entä vähemmistöön, johon ministerin pilkkapuheet ovat kohdistuneet? Tulisiko kirjoituksille vielä tehdä jotain? Mitä? Kenen tulisi toimia?

Esimerkki 8:

Kahdeksasluokkalainen Jerry kutsuu toistuvasti koulussa erästä kansalaisuutta edustavaa luokkakaveriaan herjaavalla sanalla, jota on käytetty kyseisestä kansalaisuudesta loukkaavassa mielessä. Opettaja ei puutu asiaan, vaan toteaa nuorten välisten kiistojen olevan heidän asiansa.

Pitäisikö jonkun tehdä jotain? Mitä ja kenen? Kuka voisi vaikuttaa Jerryyn puheisiin ja millä tavoin? Muuttuisiko ajattelunne, jos Jerryyn kohteena olisikin vaikkapa sukupuolivähemmistön edustaja?

Esimerkki 9:

Kouluterveydenhoitajana toimiva Raija julkaisee verkon keskustelupalstalla postauksen, jossa hän herjaa sukupuolivähemmistöjen edustajia ja kutsuu heidän elämänsä luonnottomaksi. Jodelissa herää postauksesta keskustelu, jossa Raijan henkilöllisyys ja työpaikka selvitetään, häntä ja hänen perhettään haukutaan ja uhkaillaan. Raija alkaa saada myös sähköpostiinsa uhkauksia ja vihaviestejä ja koulussa hänen peräänsä huudellaan.

Pitäisikö asialle tehdä jotain? Mitä ja kenen? Millä tavoin tilanteeseen voitaisiin vaikuttaa?

Esimerkki 10:

Uskossa oleva Kalervo haukkuu erästä toista uskontokuntaa sosiaalisen median tileillään. Hän postaa tilastoja ja lukuja kyseisen uskontokunnan edustajien syylistymisestä naisiin kohdistuviin väkivaltarikoksiin, mutta ei tarjoa tilastoille lähteitä tai kerro, mistä tiedot ovat peräisin.

Millaisia seurauksia Kalervon toiminnalla voi olla kyseisen uskontokunnan edustajiin sekä muihin ihmisiin? Onko Kalervolla oikeus tehdä tällaisia postauksia? Pitäisikö asialle tehdä jotain? Mitä ja kenen? Vaikuttaisiko ajattelunne, jos Kalervon haukkumisen kohde olisivat kantasuomalaiset miehet?

A large, irregular yellow watercolor circle with soft, blended edges, centered on a white background. The text is overlaid on this circle.

LAPSEN OIKEUDET

www.lapsenoikeudet.fi